

PERE ANTONI PONS

SI T'HI ATREVEIXES

Empúries

narrativa

Pere Antoni Pons

Si t'hi atreveixes

Editorial Empúries

Barcelona

© Pere Antoni Pons i Tortella, 2014

Primera edició: maig del 2014

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Impressió: Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 8.525-2014

ISBN: 978-84-9787-940-8

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org)

si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

El GPS havia deixat de funcionar just a la sortida de Barcelona, però com que durant els primers cent quilòmetres només havia de conduir per l'autopista sense desviar-me, no em vaig aturar per comprar un mapa de carreteres fins que no vaig ser a tocar del poble. (Ja se'm perdonarà que parli del poble sense dir-ne el nom ni precisar on està situat. Hi ha històries que obliguen a prendre precaucions a qui les explica.)

També és cert que podria haver trucat a en Marcus i demanar-li que m'orientés. Fins i tot hauria servit per trencar el gel: «Ei, nano! Quant de temps sense sentir-te! Escolta, que sóc al cotxe i el GPS dels collons ha petat i això està menys senyalitzat que l'Amazònia. Com ho he de fer per arribar?». No hauria estat mala idea, però feia massa temps que no ens vèiem —dos anys i mig— i la manera com havíem interromput la nostra amistat exigia un retrobament més convencional. Més directe, sobretot. Ell devia pensar si fa no fa el mateix perquè, tot i que m'havia convidat a passar uns dies a casa seva, havia formalitzat la invitació per mitjà d'una sèrie de correus electrònics, però sense fer-me ni una sola trucada.

Vaig deixar el cotxe al pàrquing d'una estació de servei i vaig entrar a la botiga. Després de buscar durant una estona els mapes de carreteres, em vaig acostar al taulell per pregun-

tar on els tenien. Un home alt, rocós i molt pelut parlava amb l'empleat del local:

—Si fos per mi, ja faria anys que estaria criant malves. Pervertit... Tant de bo hagi patit fins al darrer segon. Diuen que la cara que feia quan el van trobar no era agradable. Només d'imaginar-m'ho em poso content.

Quan es va adonar que jo era a prop i que potser els estava sentint, l'empleat va fer un gest amb el cap per assabentar el seu interlocutor de la meva presència. Prudent, vaig anar al gra:

—On tenen els mapes de carreteres?

—No en tenim —va dir l'empleat, recolzant les mans sobre el taulell—, però si ens diu a on va segurament podrem guiar-lo.

Va resultar que el poble d'en Marcus era el mateix que el de l'home enorme.

—És molt fàcil —em va dir—. Prens el primer camí cap a l'esquerra i segueixes tot recte. Des d'aquí no són més de vint quilòmetres. No té pèrdua.

Eren les sis i mitja de la tarda i ja s'havia fet fosc, però per sort va ser veritat que no tenia pèrdua. El poble em va produir d'entrada una impressió desassossegant, com de decorat de pel·lícula filmada fa temps que ningú no ha pensat a desmuntar. No hi havia res obert, tret d'un supermercat i un bar. Davant del bar, tres nois bevien cerveses en silenci. Anaven vestits amb jaquetes *bomber* i passamuntanyes doblegats just damunt dels ulls. Pels carrers, no hi circulava ni una ànima. Només se sentia la remor de les ones, secundada per una invasiva feto d'algues i de sal. Tot tenia aquella melangia hieràtica dels llocs que només esclaten de vida uns pocs mesos cada any.

Fos com fos, l'important era que per fi havia arribat. Ara només havia de trobar la plaça major, fer una perduda a en Marcus i aprofitar el temps fins que em vingués a buscar per

preparar el retrobament. La darrera vegada que ens havíem vist havia estat també la darrera que havíem parlat, i aleshores cap dels dos no havia estat a l'altura d'una amistat que en el moment de distanciar-nos feia vuit anys que durava. En el fons, suposo que em feia por que ens costés reprendre la relació perquè, si bé cap dels dos no havia estat a l'altura de les circumstàncies, jo vaig ser qui més va tibar la corda i el primer que va perdre els papers.

Havia conegut en Marcus (en realitat es deia Marc, és clar, però un dia li vaig llatinitzar el nom i li va fer tanta gràcia que entre nosaltres va quedar-se així) onze anys abans en la festa d'un amic comú. Tots dos som del 78 i aleshores feia poc que havíem completat els estudis universitaris: ell, cine a l'ESCAC; jo, filologia anglesa a la UB. Cap dels dos tenia gaire clar com encarar el futur, o com esquivar-ne les imminents investides, o com resistir-les.

Tenint en compte la vulgaritat del meu expedient acadèmic, el més pràctic que podria haver fet aleshores hauria estat preparar les oposicions i treure plaça de professor d'anglès en un institut de secundària o en una escola oficial d'idiomes. Però l'espessa teranyina d'indecisió en què estava atrapat tenia una esquerda per on es filtrava la meva única convicció: que no em convenia ser professor si el que de veritat volia era escriure novel·les.

Després de cinc anys estudiant per obtenir un títol que, si les coses anaven bé, mai no em serviria de res, el balanç que feia del meu pas per la universitat era depriment. Tenia la sensació de no haver-hi après res de mitjanament útil o profitós. L'única cosa bona que havia tingut aquell període de la meua vida era que la poca exigència de la carrera m'havia permès disposar de prou temps lliure per llegir com un pos-

seït. Al principi, ho devorava tot: poesia, biografies, història, assaig, teatre. I, més tard, sobretot novel·les. Va arribar un punt que m'adormia pensant en Balzac, en Conrad, en Kundera, en Porcel, en Doctorow. Una nit vaig somiar que Katherine Mansfield em treia a ballar i que Scott Fitzgerald em convidava a una copa.

Amb vint-i-tres anys, tenia la passió necessària i un coneixement força exhaustiu de la feina dels millors. Per convertir-me en novel·lista, em faltava posar-me a escriure, seriosament i amb regularitat. Que és, de lluny, el més difícil d'aprendre. També el més important. En Marcus m'ho va ensenyar.

Ell havia estudiat, ja ho he dit, a l'ESCAC. La seva ambició inicial era convertir-se en director de cinema, però aviat la va arraconar a favor d'una altra ambició que per força jo havia de sentir com a més propera i fraternal: convertir-se en guionista.

El primer record que en conservo —la imatge és molt nítida, el vespre tot just estava prenent el vol— ja em va permetre d'endevinar com era. Portava una samarreta amb un lema que deia: «No facis res només perquè ho fa tothom. No deixis de fer res només perquè no ho fa ningú». Recolzat a la paret, amb una ampolla de cervesa a la mà, parlava amb un noi i una noia i els clavava un discurs sobre l'evolució històrica del rol dels guionistes en la indústria de Hollywood, des de la insignificança en l'època muda dels Griffith, Von Stroheim, Chaplin i Keaton fins a l'Everest del prestigi autoral dels Chayefsky, Towne, Schrader i Milius entre finals dels seixanta i principis dels setanta. Per la cara que feien els seus oients, era com si els estigués parlant en extraterrestre. Pobre paio interessant, vaig pensar. Però vaig preferir servir-me una altra copa en lloc d'acostar-m'hi i introduir-me en la conversa.

La presentació es va produir mitja dotzena de copes i no sé quantes hores més tard. Faltava poc perquè claregés, molts convidats se n'havien anat i ja només quedaven els millors

amics de l'amfitrió i els ressagats més barruts. L'ambient havia decaigut de mala manera: un tipus que ningú no coneixia s'havia tancat al lavabo i vomitava estrepitosament, un altre dormia la mona sobre una butaca i una parella s'havia ficat en una habitació i sentíem la banda sonora de les rebolcades. De fons, sonava *Fake plastic trees*, de Radiohead. Tot podia a suor, a licor vessat i a fum de marihuana.

En Marcus era l'únic que semblava tenir corda per a esto-na. De sobte va preguntar als que l'envoltàvem quina era la mort de famós que més ens havia impactat, on érem i què feïem quan ens vam assabentar de la notícia, si en recordàvem la data i com ens havia afectat.

—I a qui gosi esmentar la princesa Diana —va advertir escurant la copa— el tiro daltabaix del balcó després de fotre-li un geg d'hòsties.

Sorpresos per aquella petició tan macabra, tothom va callar. Una noia va mirar en Marcus amb cara de quina idea més desagradable i va murmurar quin mal rotllo a una amiga. Un tipus ros vestit de la manera més pulcra imaginable va ser el primer a trencar el gel:

—Cinc o sis d'abril de 1994 —va dir com si recités una lliçó—. La mare havia anat a comprar i jo cuidava la meva germana petita. Sèiem al sofà de la sala, la televisió estava encesa però no la miràvem. Jo llegia un Tintín i ella jugava amb una Barbie. Va començar a sonar la sintonia d'un avanç informatiu. Després d'uns quants titulars, van anunciar la mort d'en Kurt Cobain, el cantant de Nirvana. S'havia fotut un tret al cap al garatge de casa seva. Jo tenia quinze anys i era un noi discret, normal. Alguns companys meus de classe solien vestir com Cobain. I l'imitaven en la manera de moure's i parlar. Jo no l'imitava, però m'encantava la seva música, com rascava la guitarra, la ràbia que li estripava la veu. —Va fer una pausa, potser per avaluar si ens mereixíem sentir la història fins al final.— La cosa és que, a mitja notícia, em

vaig posar a plorar. I ja no vaig parar fins que va arribar la mare. La pobra va flipar en colors, quan ens va trobar a mi plorant i a la meva germaneta provant de consolar-me.

Cerimoniosament, en Marcus va allargar el braç i l'hi va posar damunt l'espatlla al noi. Semblava que volia insuflar-li ànims, o assabentar-lo que també participava de la pena d'aquell record. Però no va tenir temps de dir res perquè un altre noi, amb pinta d'atleta, es va posar a parlar de cop, la veu atropellada i pastosa:

—Set de juny, 1993. Sèiem amb els amics en un pedrís del pati de l'escola. Teníem tretze anys i faltava poc per acabar el curs. Feia calor, el cel era blau i el sol brillava. Un mestre, un tipus jove i simpàtic, va passar per on érem nosaltres. Feia mala cara, estava com espantat. En veure'ns, se'ns va acostar i ens va dir que Drazen Petrovic, el geni de Šibenik, havia mort la nit anterior en un accident de cotxe. —Va encendre un cigarret.— Vam estar una estona sense dir-nos res. Fins que vam pensar que estaria bé homenatjar-lo. Com que els triples eren la seva especialitat, vam anar a cercar una pilota de bàsquet i ens vam proposar d'anotar en una de les cistelles del pati des de més enllà de la línia de 6,25. Tots vam fallar, tots...

L'escena s'està animant, vaig pensar. En Marcus havia aconseguit que una colla de desconeguts recordessin en veu alta el que, per a cada un d'ells, devia haver estat un episodi trist i estrany, qui sap si també un pèl traumàtic, de la primera adolescència. És cert que l'alcohol ajudava a desinhibir el personal, però això no treia mèrit a l'eficàcia d'en Marcus com a agent provocador d'aquell devessall de sinceritat cànida i morbosa.

—Fernando Martín!, Ayrton Senna!, Brandon Lee! —va cridar un noi que fins aleshores no havia badat boca perquè havia estat concentrat component i esnifant ratlles de coca sobre la capsa d'un cedé—. Però de cap no en recordo la data exacta...

—I Freddie Mercury! El paio va morir un dia després d'anunciar que tenia la sida.

—I Andrés Escobar! —va cridar un altre—. Un *killer* a sou dels narcos o de la màfia que controla les apostes esportives li va clavar dotze trets mentre el paio estava de festa amb els col·legues, i tot perquè havia marcat un gol en pròpia porta durant el Mundial dels Estats Units...

—Hòstia, sí, sí! Va ser fortíssim, allò! —va confirmar el tipus del cedé encocat.

—I no us oblideu de Wayne Rainey, el motociclista! —va dir un altre.

—Però què dius, tarat?! —el va reprendre el que havia esmentat Escobar—. Rainey va tenir un accident i va quedar paralític, però no la va palmar.

—Què dius? El Rainey és viu? No pot ser! Que bé... —va dir com si ja no recordés de què dimonis estava parlant.

En Marcus els va fulminar amb la mirada. Si hagués pogut, els hauria arrabassat els cors i els hauria llançat contra el ventilador que girava dalt del sostre. Vaig dubtar de si en Marcus, tan dirigista, no devia anar força més passat del que aparentava.

—A mi em va fer molta pena quan es va morir el Carles Sabater. No és que Sau m'entusiasmessin, però ell era especial...

Qui havia parlat era una noia alta, molt prima, amb els cabells rossos, el coll llarg i els ulls rodons. Algú va dir que es deia Joana. Tenia cara de nina i les faccions esmolades, com si el fantasma de l'electricitat udolés dins els ossos de la seva cara. Devia ser la més jove de la festa, i no va tenir temps de dir res més perquè una altra noia, que la tractava com si fos una germana petita, la va interrompre per preguntar:

—I per què no s'hi val a esmentar la Lady Di?!

Abans que en Marcus li respongués, vaig intervenir per dir-hi la meva. M'havia proposat aconseguir el número de mòbil de la Joana i havia de fer que es fixés en mi:

—Trenta-u d'octubre de 1993. Era diumenge i estava dinant amb la família. A més dels pares, hi havia també els meus dos germans, tot i que ja no paraven gaire per casa. Algú va dir que la nit abans havia mort un actor de Hollywood, un de molt jove i famós. Vaig encendre la tele i vaig fer zàping fins a trobar un informatiu. Estaven donant la notícia. Mentre era de festa, River Phoenix havia caigut desplomant davant l'entrada d'un *night-club* de Los Angeles. Phoenix tenia fama de ser un tipus molt sa, vegetarià, mig abstemi i tota la pesca. No ho era. Aquella nit, Halloween, s'havia fotut un còctel explosiu de coca, heroïna, vàlium i haixix. I diguem que no era un politoxicòman debutant. —Després d'haver-la dita, la frase em va semblar vergonyosament petulant.— Des d'aquell dia, hi he pensat sovint, en el pobre tipus, i sempre he tingut ganes de saber què degué passar de veritat, aquella nit. Com el va veure la gent que l'acompanyava, quina pinta feia... El paio ho tenia tot: era guapo, llest i tenia collons per interpretar els personatges més bèsties. Fins i tot tenia un nom fantàstic. Encara em sap greu el que va passar, sobretot quan veig l'inici d'*Indiana Jones i l'última croada*, amb ell que s'escapa d'uns malfactors a qui ha pres la creu de Colorado. «Aquesta creu ha d'estar en un museu!», els crida. Sempre se'm fa un nus a l'estómac.

No havia acabat de parlar quan la noia d'abans va demanar de nou per què la mort de Lady Di no valia. En Marcus la va mirar i amb la boca va dibuixar un somriure obert i afable. Va agafar l'ampolla de vi mig plena que tenia entre les cames, va estirar el braç oferint-se per omplir-li la copa i, mentre li deia no pateixis que ara mateix t'ho explico, li va vessar el contingut de l'ampolla sobre la falda.

Després d'uns minuts d'amenaçes, corredisses i crits, l'habitació s'havia buidat de cop. Només quedàvem el borratxo inconscient de la butaca, en Marcus i jo. Quan va veure que jo també feia el gest d'anar-me'n, em va dir que m'assegués al seu costat, que m'havia d'ensenyar una cosa.

En Marcus havia agafat un ordinador portàtil i se l'havia posat sobre les cuixes. Quan li vaig veure de prop els ulls, vidriosos, se m'esfumaren tots els dubtes; anava, en efecte, molt passat.

—Que em dónes un cigarret? —va demanar-me, sense deixar de moure els dits per sobre del teclat.

—Ja no me'n queden —vaig replicar amb un punt de ressentiment; per culpa seva la Joana se m'havia escapat.

—Mentider. T'he vist agafar el paquet. Que te l'emportes buit? O és que ets un d'aquests tarats que colleccionen foteses? —ho va dir rient, sense agressivitat, com si fóssim un parell d'amics que es toleressin totes les impertinències.

—Te'n dono tres si em convides al que sigui que t'has fotut. —La contraproposta el va sorprendre.

—Tracte fet —va dir ell mentre pitjava amb força una tecla, com si hagués posat el punt final a un text en el qual hagués estat treballant durant mesos.

No havia acabat cap text, però. Simplement havia trobat una foto.

—Sabies que en Fellini va morir el mateix dia que en Phoenix?

Sense donar-me temps per contestar, va girar la pantalla de l'ordinador cap a mi.

Vaig trigar a reconèixer la imatge que ocupava la pantalla sencera. Era una foto de poca qualitat, un clic clandestí, sense enfocar. S'hi veia un noi amb els cabells curts i els ulls clucs, vestit amb una samarreta negra estampada amb un dibuix estrany. Estirat sobre el que feia la impressió de ser un llençol blanc, tenia una expressió plàcida, només enterbolida pel fosc moradenc de la pell. Quan vaig llegir les minúscules lletres que hi havia al capdamunt de la imatge, www.findadeath.com, vaig entendre què estava veient: el cos mort de River Phoenix dins el taüt, en una imatge robada (ho vaig saber després) per un dels assistents al funeral.

Vaig desviar la mirada de la pantalla i vaig cercar els ulls d'en Marcus. Si se'n riu, vaig pensar, li clavo una pallissa aquí mateix. Però no reia sinó que m'allargava la mà, seriós, vagament compungit. Jo pensava: és un sàdic, un bestiota, un frívol? Vaig estrenye-li la mà sense donar-hi més voltes.

Així és, en fi, com van anar les coses. I ara que hi penso, i sent conscient que la vida a vegades funciona o ens revela el seu sentit a còpia de correspondències inquietants, o de desconcertants simetries, m'adono que la meua amistat amb en Marcus va començar, i gairebé va acabar, exactament de la mateixa manera: amb un cadàver.